

SENASTE NYTT FRÅN STIFTELSEN LIVSLUSTS HEM OCH YRKESKOLA FÖR FÖRÄLDRALÖSA OCH ANDRA UTSATTA UNGDOMAR I LETTLAND

Hos Livslust fick Evita framtidstro

Evita Bogdanova föddes 1988 i byn Vane, som ligger 1 km från Livslusts skola. Det är inte svårt att förstå vad hon som liten flicka var tvungen att stå ut med. Hon fick bo i en fosterfamilj, granne med sin riktiga mamma och sina fostersyskon, som inte ville kännas vid henne. Vilken tragik att ha sin mamma så nära och varje dag bli avvisad som en främling. Evita vet ingenting om sin pappa. Till råga på allt behandlades hon illa av fosterföräldrarna som inte tog hand om henne och som utsatte henne både för psykiskt och fysiskt våld.

Här ser vi Evita krama om köksläraren Tereza Ozola, som kanske är den som betytt mest för att Evita under hennes tid på skolan.

Senare placerade man henne på Dzirciems barnhem/skola för föräldralösa barn. En förhållandevis bra institution, som sedan länge samarbetar med Livslust och som lotsat flera unga till oss. När Evita kom var hon svårt märkt av att aldrig ha fått uppleva en familjs kärlek och omvårdnad. Hos oss fick hon för första gången träffa vuxna som brydde sig om henne och som hon vågade lita på. Med omtanke och stöd av Livslusts personal började hon sin svåra väg mot ökad självkänsla. Hon la ner mycket tid och arbete både på sin personliga utveckling och utbildningen till köksassistent. I juni 2009 tog hon examen med höga betyg. Hon går nu en vidareutbildning vid Zalenieku yrkesskola med stöd av Oriflame-stipendium och det går mycket bra för henne. Hon håller på med sport och teater och sitter med i elevrådet. Evitas historia visar att det finns hopp även om det ser mörkt ut. Det gläder oss att se våra elever lämna skolan med en nyfunnen tro på en framtid de förut inte vågade hoppas på.

Start för Stiftelsen Mentor i Lettland

Den 18 mars höll SEB, Mentor och Livslust en konferens på Stockholm School of Economics i Riga. Det var startpunkten för Stiftelsen Mentors etablering i Lettland. Mentors främsta syfte är att hjälpa unga att finna sig till rätta i samhället och få styrka att stå emot våld och droger. (Läs om Mentor på www.mentorfoundation.org)

Elever från Livslust sjunger vid konferensen i Riga

Tidigare Livslust-elever är de första ungdomarna i Lettland som får en mentor. Mentorerna kommer från SEBs och Volvos personal i Riga. Ungdomarna håller på att etablera sig i samhället. Några arbetar, några praktiserar och andra studerar vidare. De har inga föräldrar som kan hjälpa och ge råd så det kommer att betyda mycket att få en vuxen att vända sig till. Mentor Lettlands koordinatör Baiba Rulle leder verksamheten. Hon ska sammanföra mentorer med mentees, utbilda mentorer samt arrangera olika evenemang.

Baiba Rulle intervjuas av lettisk TV som gav stor plats åt evenemanget.

Unik kontakt med tidigare elever

Vi strävar efter att hålla kontakten med alla våra elever under åtminstone fem år efter att de har lämnat skolan. Det vet vi ingen annan skola som gör. Ibland är det svårt att få tag i ungdomarna för att de flyttar runt eller tar sig till utlandet för att arbeta. Alla kanske inte heller vill ha kontakt och det får man respektera. Vi har dock bra kontakt med det stora flertalet och vet hur de bor och hur de klarar sig på egen hand. De får stöd och hjälp om det behövs. För de flesta går det riktigt bra, men en del får problem. Som exempel kan vi nämna två pojkar som sitter i fängelse. Personal från skolan besöker dem och ser till att de har kläder och annat de kan behöva. Meningen är också att de ska veta att de har någon att vända sig till när de kommer ut igen och få hjälp att ordna upp sina liv. Många har fått egna barn och det kan vara besvärligt för dem att klara sig i dessa svåra tider. De får mat och kläder och vi hjälper dem med kontakt med sociala myndigheter. På Livslust-Dzivesprieks lettiska hemsida finns ett forum för tidigare elever där de får veta att de kan vända sig till skolan för att få hjälp. Där finns också tips om lediga jobb och information om evenemang på skolan som de är välkomna till.

Den sista april var dagen för den stora vårstädningen. Man gör det till ett roligt evenemang där elever och personal får hjälp av sponsorer. På bilden ser vi två SEB-anställda från Tukums, som med stor iver arbetade hela dagen med att göra fint i trädgården. Som vanligt avslutades dagen med en festmåltid.

Tandläkarbesök på skolan

När eleverna kommer till skolan har de i allmänhet knappast fått någon tandvård alls. Många har därför en eländig tandstatus. Tandvård är gratis för alla under 18 år men många av våra elever är äldre. Med ekonomiskt stöd från Johanniterorden i Sverige ser vi till att alla får tänderna undersökta och att akuta problem åtgärdas. I höstas fick vi dock veta att extra åtgärder behövdes eftersom många av de nya eleverna hade mycket dåliga tänder. Eftersom vi inte hade budgeterat för denna extra utgift fanns inte medel. Då trädde If Latvia in och bekostade tandvård för alla. De ordnade så att en av Lettlands nya välutrustade tandläkarbussar kom till skolan och undersökte alla. En del hade hål i alla sina tänder och de har fått åka till tandläkare i Kuldiga. Nu gäller det att de sköter tänderna som de fått lära sig och till det ändamålet har Colgate skänkt en mängd tandvårdsprodukter som kommer att räcka länge.

I ett lyckat samarbete med lettiska företag har Livslust utbildningar inom måleri/repairation, kök/servering, sömnad och snickeri. Företagen tar emot eleverna på praktik som ofta resulterar i anställning.

I husrådet lär sig eleverna att ta ansvar

På skolan finns ett Husråd, som består av socialpedagog Gita Priede och valda representanter för eleverna. De träffas varje vecka för att diskutera igenom förra veckans händelser och för att planera för kommande. Det kan handla om olika evenemang som t.ex. en vänskapskväll med andra skolor och ungdomsorganisationer, utflykter eller något som ska firas. Man tar också upp problem som uppstår och hur man ska lösa detta.

Många gäster på årets Öppet Hus-dag

Under våra år i Lettland har vi upplevt att det är svårt att nå ut med information. Responserna på upprepade artiklar i tidningar, radio- och TV-program, riktade utskick och besök hos myndigheter och skolor har varit oväntat svaga. Våra lettiska vänner har förklarat att information uppfattas som propaganda efter alla år under det sovjetiska oket. Men med de nya generationer som nu växer upp, som inte upplevt sovjettiden, märker man en förändring. Det är lättare att få gehör. I år märktes det på att rekordmånga tagit till sig inbjudan till Öppet Hus-dagen den 21 april. Ett 40-tal intresserade ungdomar främst från Tukums, Saldus, Talsi och Madona kom för att se vad Livslust erbjuder. Drygt 30 socialpedagoger, psykologer, fosterfamiljer och lärare dök också upp. En del kom i sällskap med ungdomar. Andra kom av eget intresse för att de var nyfikna på hur vi arbetar. Ett tydligt tecken på att informationen når fram. Vi räknar med att kunna ta in 15 nya elever till hösten så tyvärr kommer inte alla som söker att kunna få plats.

Idrott har en stor plats

Idrott har stått på agendan alltsedan starten. Från början hade vi en gropig gräsmatta och gården mellan husen att vara på. Vintertid lånade vi en sliten gymnastiksal i byskolan och ibland en simhall. Tack vare en donation från Johan Holmsäter kunde vi bygga en asfalterad idrottsplats för basket och tennis på sommaren och skridskoåkning och ishockey på vintern. Vägarna i landskapet runt skolan lämpar sig väl för löpträning, cykling och promenader. Kanotpaddling med camping brukar stå på sommarprogrammet.

Då och då arrangerar vi olika tävlingar där vi bjuder in barnhem och andra skolor. I mars deltog skolans basketlag i en turnering i Pure. Det var sju lag som deltog och vårt lag blev tyvärr sist. Något som öppnar för revansch nästa år.

Livslusts cykelteam med en stolt Edijs Petersons i mitten.

Tack vare en privat donation har vi fått möjlighet att utöka sport och idrott som från hösten kommer att vara ett schemalagt ämne. Den första aktiviteten var att införskaffa 6 cyklar och delta i en stor cykeltävling över 42 km i Sigulda. Pojkarna ser redan fram emot nästa tävling den 20 juni i Cesis. Än så länge är det bara pojkar som är med och cyklar och spelar basket. Flickorna väljer hellre simning, jympa och löpning.

Den 23 maj gick Nordea Marathon av stapeln i Riga. Livslusts ordförande Edijs Petersons är en hängiven marathonlöpare, som inspirerar elever och personal att vara med och springa. Inte mindre än 40 elever och 10 av skolans personal var med och sprang olika sträckor i tävlingen. Det betyder mycket för ungdomarna att de vuxna inte bara pratar utan faktiskt deltar i olika evenemang. Eftersom deltagarna från Livslust var inbjudna av Nordea hade de tillträde till VIP-området och det var naturligtvis extra spännande.

Edijs lyckades locka Livslusts ordförande Martin Moström (t.h.) att resa från Stockholm för att vara med. Martin berättade efteråt om den fantastiska stämningen och om hur imponerad han var av att se vilken glädje och iver som både personal och elever utstrålade.

Utbyte mellan Vackstanäsgymnasiet och Livslust

”Vackstanäsgymnasiet i Södertälje har haft sitt första besök av utbytesstudenter från Livslust. Under två veckor har vi fått lära känna Zane och Monta två glada, positiva och nyfikna tjejer. De kom från Lettland tillsammans med våra elever My och Amanda som varit på besök hos Livslust. Det blev två intensiva och spännande veckor med ett glatt återseende för Minna som själv var utbytesstudent i Lettland under hösten.

Om du bara leker på din egen bakgård är det svårt att ha förståelse för vad som händer i andra delar av världen. I utbytet mellan skolorna vill vi erbjuda ungdomar från Sverige och Lettland en unik möjlighet att ta del av varandras kultur och vardagsliv. Elever som får uppleva skolan i en annan del av världen får nya vidgade perspektiv på det personliga planet och för andra kulturer och samhällsförhållanden. Vår skola får nya idéer till vår verksamhet genom att vi kan jämföra undervisning, utbyta pedagogiska idéer och ta del av ett annat skol- och kulturliv. Vackstanäsgymnasiets utbildningar, Textil form & Design och Idrott, Hälsa, Kost och vårt internat gör att det finns ett naturligt intresse för utbyte mellan just våra skolor. Elever och lärare hittar snabbt beröringspunkter inom sina ämnen och man lär sig av varandra, mer än bara på ett kulturellt plan.

Zane och Monta, längst till vänster, tittar på när Vackstanäs avgångselever sjunger in våren.

personal från Livslust planerat det mesta och elevinflytandet har varit lågt. Tanken framöver är att eleverna ska bli mer och mer aktiva i planeringsprocessen något som vi tror ytterligare stärker upplevelsen av utbytet. Vidare samlar vi våra erfarenheter från år till år med utvärderingar och dokumentation i form av Loggböcker och Projektrapporter. Vår förhoppning är att detta utbyte ska fortleva och ge många ringar på vattnet.”

Thérèse Karner, Biträdande rektor

Ekonomiska läget i Lettland

Lettlands befolkning måste för närvarande utstå hårda åtstramningar i form av kraftigt sänkta löner och skattehöjningar för att ekonomin ska kunna hämta sig. Arbetsmarknaden ser fortfarande mörk ut med en arbetslöshet som ökat till 21,7%. Det är svårt för unga att få arbete och många barn och ungdomar lämnas att ta hand om sig själva av föräldrar som reser utomlands för att arbeta. BNP per capita i Lettland är 106 314 SEK och förväntas minska med

2,5% i år, jmf Sverige 277 478 SEK med en förväntad ökning med 2,1%. Man tror att det ska börja vända 2011.
(Källor: Sveriges Ambassad i Riga, Swedbank)

En del av allt som hänt sen sist:

- Valentin-dagen firades under två dagar med nya inslag. Dagen före överraskade pojkarna genom att duka och dekorera middagsbordet och sedan passa upp flickorna under middagen. Nästa morgon väcktes pojkarna av att flickorna serverade frukost på sängen. När de klev upp möttes de av en vackert pyntad korridor som flickorna jobbat med under natten. Alla hade mycket roligt och det fnissades och skrattades hela dagen.
- Organisationen Ungdomar mot AIDS har fortsatt sina regelbundna besök på skolan för att prata om detta allvarliga ämne.
- Var Fri, en förening som arbetar mot drogmissbruk, har varit på besök.
- Fem filmkvällar har arrangerats.
- Barn från barnhemmet Dzirciems har hållit en konsert i Aizupe och Livslusts elever har varit med på musiktävlingen Pop Street på Dzirciems.
- Eleverna har sett pjäsen "Zurka Kornelia" i Riga.
- Inom ämnet Livskunskap har man besökt SEB i Riga för att lära sig om hur en bank fungerar.
- If har varit på skolan och berättat om försäkringar
- I samband med påsk hölls en tävling om vem som visste mest om påsk.
- Personalen har deltagit i ett seminarium om "Integration av ungdomar med speciella behov i utbildningsverksamhet" och de har varit på mässan "Skola och Böcker".
- Vi fortsätter samarbetet med externa psykologer som regelbundet kommer in på skolan för samtal med eleverna.
- Alla elever deltar i en slags terapi där man skapar sitt släkträd för att lära känna sitt ursprung.
- Den 27 maj arrangerade restaurang Vairak Saules och Dzivesprieks en välgörenhetsmiddag i Riga.

- Kronprinsessan Victoria och Daniel har fått var sitt förkläde från Livslusts syverkstad i lysningspresent. Förklädena är broderade med Victoria resp. Daniel.

Antikrundans Knut Knutsson ställde upp med en specialrunda för Livslust på Uppsala Auktionskammare. Det blev en mycket trevlig kväll med många besökare som fick medhavda objekt värderade. På bilden ser vi Knutsson samtala med kvällens arrangör Sigrid De Geer som är en av Livslusts volontärer.

Årets **Livslust-golf** kommer att äga rum den 8 september på Täby GK i samarbete med SEB liksom förra året. Information och anmälan på www.livslust.com

Vi behöver: Sportkläder, sportskor, underkläder, tofflor, filtar, täcken, lakan, kuddar, handdukar. Kontakta oss på livslust@telia.com för mer information.

Tack för allt stöd vi får från trogna volontärer, samarbetspartners och faddrar och tack till företag och privatpersoner som skänker pengar, varor och insamlade kläder.

Stiftelsen Livslusts **Årsredovisning 2009** går att beställa från kansliet livslust@telia.com

Stiftelsen Livslust

Box 29092, 100 52 Stockholm

Tel: 08-660 77 84

E-post: livslust@telia.com

Hemsida: www.livslust.com

Postgiro: 900742-8

Bankgiro: 5190-4688

Org.nr: 802018-1064

Generalsekreterare: Elisabeth Melin Cejje

Styrelse: Martin Moström, ordförande, Maria Cakste, Elisabeth Melin Cejje, Eva Christensson, Rikard Josefson, Carl Johan Smith

Beskyddare: H.M. Drottning Silvia

Hjälp oss att hjälpa utsatta tonåringar

Företag kan gå in med långsiktigt stöd som **SAMARBETSPARTNER**. Privatpersoner och företag kan som **LIVSLUST-FADDER** stöda verksamheten med ett valfritt belopp varje månad. Man kan ge enstaka **BIDRAG** i samband med julen eller t.ex. en födelsedag. Man kan vara **SOMMARVÄRD** eller **KÖPA PRODUKTER** tillverkade vid skolan.

Vill du veta mer, kontakta oss på 08-660 77 84 eller livslust@telia.com eller www.livslust.com

Samarbetspartners 2009-2010: Colorex, Electrolux, Essen, FMG Funds, Hauska & Partner, Hotel Valdemars, If Latvia, IVA Redovisning, KPMG, Krasu Serviss, Länsförsäkringar, Nordea Latvia, Oriflame Cosmetics, Petrovs & Partner, Retail House, SEB, Snickers Workwear, TBWA Latvija, Vivacolor, Vairak Saules
Större bidragsgivare organisationer 2009-2010: Brittiska Handelskammaren i Riga, Helge Ax:son Johnsons Stiftelse, IKEA Stiftung, Jochnick Foundation, Johanniterorden, Monica Christenssons Sportfond, NVO, Radiohjälpen, Sigrid Buchs Stiftelse, Stiftelsen 100%, World Childhood Foundation